по обучению кадров непосредственно на предприятии (корпоративный университет «АТБ-маркета»), обучающие тренинги в учебных магазинах (учебный центр «Модель торгового объекта «Космо»), специальные сайты для соискателей («Карьера в МЕТРО») и др.

Значение торговли в системе рыночных отношений трудно переоценить. Пока правительство решает, как изменить отрицательное торговое сальдо страны (по данным Госкомстата сальдо торгового баланса за период январь-сентябрь 2012 г. составило 6, 4 млрд дол.) и как поддержать отечественного товаропроизводителя, украинский ритейл процветает. Однако дальнейшее развитие розничной торговли может привести к еще большему обострению кадровой проблемы. В выигрыше останутся те ритейлеры, кто уже сегодня целенаправленно формирует кадровую политику, выстраивая эффективную систему материальной и нематериальной мотивации персонала.

МЕРЕЖЕВИЙ ПРИНЦИП УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОСЛУГАМИ

О. В. Ярмак, *кандидат економічних наук, доцент*
Харківський інститут фінансів
Українського державного університету фінансів і міжнародної торгівлі

Найважливішим організаційним фактором ефективної реалізації знаннєінтеграційної ролі інтелектуальних послуг виступають як створення виробниками інтелектуальних послуг власних інноваційних мереж, так і включення суб'єктів, що надають інтелектуальні послуги, у зовнішні мережі учасників інноваційного процесу.

Мережевий принцип управління інтелектуальними послугами припускає створення (залучення), розвиток і координацію діяльності автономних одиниць єдиного виробничого (інноваційного, науково-дослідного, консалтингового, освітнього та ін.) процесу, об'єднаних горизонтальними взаємозв'язками і зобов'язаннями, діяльність яких спрямовується господарюючим суб'єктом — інтегратором мережі на досягнення загальної мети. Мережеві структури відповідають природі інтелектуальних послуг, що ретранслюють професійні знання та інформацію. Спирання на мережевий принцип управління інтелектуальними послугами дозволяє оптимально комбінувати і використовувати ресурси учасників мереж, знижувати трансформаційні та трансакційні витрати, досягати позитивного синергетичного ефекту використання професійних знань та інформації.

© Ярмак О. В., 2013

Стосовно суб'єктів інтелектуальної послугової діяльності мережевий принцип управління реалізується на двох взаємопов'язаних рівнях: 1) внутрішньоорганізаційному — формування в рамках організації внутрішніх мереж на основі створення робочих і проектних команд; 2) міжорганізаційному — розвиток мережевих взаємозв'язків суб'єктів, що надають аналогічні або різні інтелектуальні послуги, постачальників ресурсів для виробничої та інноваційної діяльності, споживачів інтелектуальних послуг, учасників інноваційного процесу, організацій соціально-культурної сфери, органів державної влади і органів місцевого самоврядування, громадських об'єднань та ін.

Функціонування внутрішньо- і міжорганізаційних мереж суб'єктів інтелектуальної послугової діяльності взаємопов'язане: внутрішні мережі забезпечують необхідний рівень ефективності виробників інтелектуальних послуг — лідерів і учасників зовнішніх мереж. У свою чергу, створення міжорганізаційних мереж сприяє збільшенню результативності внутрішніх мереж. Кінцевою метою створення і функціонування внутрішніх та зовнішніх мереж є виробництво якісного, конкурентоспроможного інтелектуального продукту.

Міжорганізаційним мережам у сфері інтелектуальних послуг, з одного боку, притаманні загальні організаційні принципи: єдина мета, незалежні учасники, добровільні зв'язки, можливість наявності декількох лідерів, інтегровані рівні. З другого боку, вони різняться за цілями, завданнями, на розв'язання яких спрямовано їх створення і функціонування, структурою, складом учасників, рівнем і моделями їх взаємодії та ін.

Критерієм класифікації основних видів міжорганізаційних мереж суб'єктів, що надають інтелектуальні послуги, є рівень мережевої взаємодії учасників — галузевий, міжгалузевий, регіональний, національний. Кожному рівню притаманні: а) особливий склад учасників мережі — виробники одного виду або різних видів інтелектуальних послуг, споживачі, постачальники ресурсів, учасники інноваційного процесу, що діють на його різних стадіях, організації соціально-культурної сфери, органи управління, громадські об'єднання та ін.; б) специфічні цілі міжорганізаційної взаємодії — створення інтелектуального продукту, зниження трансформаційних і трансакційних витрат, підвищення ефективності інноваційної діяльності, сприяння соціально-культурному розвитку регіону та ін.

На основі зазначеного критерію можна виділити такі основні види міжорганізаційних мереж у сфері інтелектуальних послуг:

1. Галузеві, структура яких представлена тільки виробниками інтелектуальних послуг. Причому мережа може поєднувати виробників як одного виду послуг (внутрішньопослугові мережі), так і їх різних видів (міжпослугові

мережі). Галузеві мережі є партнерськими, розширюють джерела одержання знань та інформації, сприяють зміцненню конкурентних позицій учасників на ринку інтелектуальних послуг, виступають організаційною формою спільного використання партнерами нових технологій інтелектуальної послугової діяльності. Їх головною метою є створення якісного, конкурентоспроможного інтелектуального продукту.

2. Міжгалузеві — як організаційна форма міжорганізаційної взаємодії виробників інтелектуальних послуг та: а) постачальників ресурсів для їх виробничої та інноваційної діяльності (ресурсні мережі); б) споживачів інтелектуальних послуг (клієнтські мережі); б) суб'єктів інноваційної діяльності, учасників різних стадій інноваційного процесу (інноваційні мережі). Міжгалузеві мережі дозволяють їх учасникам знижувати трансакційні витрати, пов'язані з асиметричним розподілом інформації ризики, притаманні ринкам ресурсів і інтелектуальних послуг, зокрема, ризики опортуністичної поведінки постачальників, виробників та споживачів. Інноваційні мережі забезпечують ефективне здійснення системного інноваційного процесу, оптимізацію його результатів. Структура основних видів міжгалузевих мереж обумовлена технологією продукування інтелектуальної послуги.

3. Регіональні і національні мережі, що реалізують завдання соціально-економічного та культурного розвитку в регіоні, країні, незалежними учасниками яких є суб'єкти, що надають інтелектуальні послуги. Включення виробників інтелектуальних послуг у соціальні мережі сприяє реалізації їх ролі як найважливішого фактора людського розвитку.

Усі види міжорганізаційних мереж є по своїй суті соціальними, оскільки являють собою сукупність міжособистісних, міжорганізаційних відносин і взаємодій, що становлять основу соціальної поведінки учасників, нагромадження й реалізації їх соціального капіталу.

INTEGRATION OF THE COURSE «CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY» IN GRADUATE SCHOOLS IN UKRAINE

A. Y. Peretyatko, *docent*
Kharkiv National University of Building and Architecture

Ukraine's approach to socio-economic development and integration into European and world community requires new practices of interaction between state and business, business and society. That would allow making stronger the mutual re-

© Peretyatko A. Y., 2013